

Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Катедра слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
В.о. декана філологічного
факультету
доц. Крохмальний Р.О.
“31” серпня 2023 року



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ У РОЗВИТКУ ЧЕСЬКОЇ МОВИ

| | |
|---------------|---|
| галузь знань | <u>03 Гуманітарні науки</u> |
| спеціальність | <u>035 Філологія</u> |
| спеціалізація | <u>035.038 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська,</u> |
| факультет | <u>філологічний</u> |

Робоча програма навчальної дисципліни „Новітні тенденції у розвитку чеської мови” для студентів 1 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 035 Філологія, спеціалізацією 035.038 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – чеська, “31” серпня 2023 року.


Розробник: **Лобур Надія Володимирівна**, доцент катедри слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького, кандидат філологічних наук, доцент.

Робочу програму розглянуто на засіданні катедри слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького

Протокол від “31” серпня 2023 року № 1

Завідувач катедри слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького

“31” серпня 2023 року


_____ (доц. Сорока О.Б.)

Затверджено Вченою радою філологічного факультету

Протокол від “31” серпня 2023 року № 1

“31” серпня 2023 року Голова _____ (доц. Крохмальний Р.О.)



1. Опис навчальної дисципліни
«Новітні тенденції у розвитку чеської мови»

Пояснювальна записка

Новітні тенденції у розвитку чеської мови – важлива і невід’ємна складова у підготовці магістрів з богемістики. Дана навчальна дисципліна ознайомлює студентів з новітніми тенденціями розвитку чеської мови, вагомими теоретичними напрацюваннями у слов’янській мовознавчій науці. Головною метою цього курсу є підготовка фахівців до науково-педагогічної діяльності у вищих навчальних закладах. Доступ до теоретичної літератури, практичних напрацювань українських, європейський фахівців, активне використання інтернет-ресурсу відкривають можливості для підготовки магістрів, майбутніх науковців, які володіють глибокими теоретичними знаннями у галузі сучасної мовознавчої славістики.

| Найменування показників | Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень | Характеристика навчальної дисципліни | |
|--|---|--------------------------------------|-----------------------|
| | | денна форма навчання | заочна форма навчання |
| Кількість кредитів – 3,5 | Галузь знань 03 Гуманітарні науки Напрямок підготовки | Нормативна | |
| Модулів – | Спеціальність: 035 Філологія Спеціалізація: 035.038 - <u>слов’янські мови та літератури (переклад включно), перша - чеська</u> | Рік підготовки: | |
| Змістових модулів – 1 | | 1-й магістри | - |
| Індивідуальне науково-дослідне завдання | | Семестр | |
| (назва) | | 1-й | - |
| Загальна кількість годин – 105 | | Лекції | |
| Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4,5 | Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр | 16 год. | - |
| | | Практичні, семінарські | |
| | | 16 год. | - |
| | | Лабораторні | |
| | | | - |
| | | Самостійна робота | |
| | | 73 год. | - |
| | | Індивідуальні завдання: - | |
| | | Вид контролю: іспит | |

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: полягає у викладенні основних теоретичних понять з новітніх тенденцій у розвитку чеської мови, ознайомленні та аналізу теоретичного надбання сучасних європейських мовознавчих шкіл. Основну увагу зосереджено на опрацюванні монографій, статей, матеріалів міжнародних конференцій із заавансованої тематики.

Завдання: навчити майбутніх богемістів системно працювати над вдосконаленням теоретичної бази з проблем сучасної мовознавчої славістики.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати: основні теоретичні положення з курсу *Новітні тенденції у розвитку чеської мови*;

- характеристику мовної ситуації у Чеській Республіці;
- структурні аспекти чеської мови та їх динаміку;
- вплив інтерлінгвальних контактів на розвиток чеського мовного стандарту;
- динаміку та характеристику мови окремих комунікативних ситуацій ;
- теоретичні здобутки чеської лінгвістичної школи;
- сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі;
- різні напрями і школи в лінгвістиці, вміти аналізувати, порівнювати їх теоретичне надбання;
- теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.
- сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.
- дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

вміти: працювати з науковою та методичною літературою;

- працювати з тлумачними словниками різних періодів, найновішими словниками іншомовних слів та неологізмів чеської мови;
- аналізувати на матеріалі сучасної чеської мови новітні тенденції, пов'язані з динамікою мовного стандарту, інтернаціоналізацією лексики та процесом адаптації запозиченої лексики.
- упевнено володіти державною та іноземною мовами (слов'янськими) для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною (слов'янською) мовами;
- створювати усні й письмові тексти різних жанрів і стилів державною та слов'янською (іноземними) мовами;
- застосовувати філологічні знання для розв'язання професійних завдань;
- ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати;
- використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності;
- оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування;
- знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня;
- характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен розвивати та вдосконалювати **загальні компетентності (ЗК):**

- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

фахові компетентності (ФК):

- Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямих і школах.
- Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

- Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
- Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.
- Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

програмні результати навчання:

- Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.
- Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.
- Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.
- Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.
- Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).
- Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.
- Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.
- Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.
- Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.
- Володіти на високому рівні словацькою мовою для здійснення професійної діяльності.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Новітні тенденції у розвитку чеської мови.

Тема 1. Загальна характеристика мовної ситуації у Чехії.

Тема 2. Структурні аспекти сучасної чеської мови. Літературні та нелітературні утворення. Діалекти. Народно-розмовна мова. Інтердіалект.

Тема 3. Фонетичні, морфологічні, лексичні, стилістичні особливості ітердіалекту. Робота з текстами.

Тема 4. Вплив інтерлінгвальних контактів на розвиток мовного стандарту. Інтернаціоналізація лексичного складу чеської мови. Явище пуризу. Активний характер запозичень. Класифікація запозичень за мовами.

Тема 5. Екзоніми у сучасній чеській мові. Тенденції до адаптації.

Тема 6. Характеристика окремих комунікативних ситуацій. Мова політики та політиків. Аналіз за моделлю SPEAKING.

Тема 7. Характеристика мови реклами (на прикладі чеського рекламного тексту).

Тема 8. Чеська мова у європейському науковому контексті.

2. Структура навчальної дисципліни

| Назви змістових модулів і тем | Кількість годин | | | | | | | | | | |
|--|-----------------|--------------|---|-----|-----|------|--------------|--------------|----|-----|-----|
| | денна форма | | | | | | Заочна форма | | | | |
| | усього | у тому числі | | | | | усього | у тому числі | | | |
| | | л | п | лаб | інд | с.р. | | л | п | лаб | інд |
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 |
| Модуль 1 | | | | | | | | | | | |
| Змістовий модуль 1. Новітні тенденції у розвитку чеської мови. | | | | | | | | | | | |
| Тема 1. Загальна характеристика мовної ситуації у Чехії. | | 2 | 2 | | | 8 | | | | | |
| Тема 2. Структурні аспекти сучасної чеської мови. Літературні та нелітературні утворення. Діалекти. Народнорозмовна мова. Інтердіалект. | | 2 | 2 | | | 10 | | | | | |
| Тема 3. Фонетичні, морфологічні, лексичні, стилістичні особливості інтердіалекту. Робота з текстами. | | 2 | 2 | | | 8 | | | | | |
| Тема 4. Вплив інтерлінгвальних контактів на розвиток мовного стандарту. Інтернаціоналізація лексичного складу чеської мови. Явище пуризу. Активний характер запозичень. Класифікація запозичень за мовами. | | 2 | 2 | | | 17 | | | | | |
| Тема 5. Екзоніми у сучасній чеській мові. Тенденції до адаптації. | | 2 | 2 | | | 6 | | | | | |
| Тема 6. Характеристика окремих комунікативних ситуацій. Мова політики та політиків. Аналіз за | | 2 | 2 | | | 10 | | | | | |

| | | | | | | | | | | | |
|---|--|---|---|--|--|---|--|--|--|--|--|
| моделлю SPEAKING. | | | | | | | | | | | |
| Тема 7. Характеристика мови реклами (на прикладі чеського рекламного тексту). | | 2 | 2 | | | 7 | | | | | |
| Тема 8. Чеська мова у європейському науковому контексті. | | 2 | 2 | | | 7 | | | | | |

6. Самостійна робота

| № з/п | Назва теми | Кількість годин |
|-------|--|-----------------|
| 1 | Загальна характеристика мовної ситуації у Чехії. | 8 |
| 2 | Структурні аспекти сучасної чеської мови. Літературні та нелітературні утворення. Діалекти. Народно-розмовна мова. Інтердіалект. | 10 |
| 3 | Фонетичні, морфологічні, лексичні, стилістичні особливості ітердіалекту. Робота з текстами. | 8 |
| 4 | Вплив інтерлінгвальних контактів на розвиток мовного стандарту. Інтернаціоналізація лексичного складу чеської мови. Явище пуризу. Активний характер запозичень. Класифікація запозичень за мовами. | 17 |
| 5 | Екзоніми у сучасній чеській мові. Тенденції до адаптації. | 6 |
| 6 | Характеристика окремих комунікативних ситуацій. Мова політики та політиків. Аналіз за моделлю SPEAKING. | 10 |
| 7 | Характеристика мови реклами (на прикладі чеського рекламного тексту). | 7 |
| 8 | Чеська мова у європейському науковому контексті. | 7 |
| | Разом | 73 |

7. Методи навчання

Словесні (лекції у формі пояснень, розповідей та бесід); наочні (застосування ілюстрацій та демонстрацій, що відповідають темі лекційних та практичних занять); практичні (застосування набутих знань у розв'язанні практичних завдань).

8. Методи контролю

Підсумковий контроль передбачений у формі іспиту. Іспит оцінюється за 100-бальною шкалою. Максимальна кількість балів –

100. Оцінка за іспит складається із 50 балів поточної успішності і 50 балів за складання письмового іспиту.

1. Оцінювання поточної успішності проводиться за 50-бальною шкалою. Бали за поточну успішність нараховуються так:

- Активність на практичних заняттях, виконання домашніх завдань – 30 бали
- Контрольна робота (Усне опитування за темами лекційних та практичних занять змістового модуля 1) – 20 балів

2. Письмове опитування у формі письмового тесту за темами лекційних та практичних занять – 50 балів.

Максимальна кількість балів – 100.

9. Розподіл балів, що присвоюється студентам

| | |
|--------------------|------|
| Поточна успішність | Сума |
| Змістовий модуль 1 | 100 |

| | |
|--|---------------------|
| Усне опитування у формі письмового тесту | Письмове опитування |
| 50 | 50 |

Шкала оцінювання: національна та ECTS

| Оцінка в балах | Оцінка ECTS | Оцінка за національною шкалою | | |
|----------------|-------------|--|------------------------------------|-------------------------------------|
| | | для екзамену, курсового проекту (роботи), практики | | для заліку |
| 90 – 100 | A | 5 | відмінно | зараховано |
| 81-89 | B | 4 | дуже добре | |
| 71-80 | C | | добре | |
| 61-70 | D | 3 | задовільно | |
| 51-60 | E | 2 | достатньо | не зараховано |
| 21-50 | FX | | незадовільно | |
| 0-20 | F | 2 | незадовільно (без права перездачі) | не зараховано (без права перездачі) |

10. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни складається з:

- конспекту лекцій;
- комплекту практичних завдань;
- комплекту завдань для письмових опитувань;
- переліку тем для усних опитувань;
- списку рекомендованої літератури.

11. Рекомендована література

Базова

1. BEČKA, J. V. (1978): Slangy, podmínky jejich vzniku a vývoje, in: Klimeš, L., ed., Sborník přednášek z I. konference o slangu a argotu v Plzni v září 1977, s. 2–7, Plzeň: Pedagogická fakulta.
2. Čechová, M. Dynamika slovní zásoby dnešní češtiny. In: S.Gajda, Języki słowiańskie wobec współczesnych przemian w Europie. Opole 1993,s. 103-104.
3. Český jazyk na přelomu tisíciletí. František Daneš a kolektiv. Praha, 1997.
4. Dokulil, M. Nová skutečnost v zrcadle slovní zásoby češtiny. Naše řeč, 35,1951,s.121-131.
5. Havránek, B. Cizí jazyk a “ cizí slova”, Slovo s slovesnost, 4 1938, s.255-256.
6. HUBÁČEK, J. (1979): O českých slanzích. Ostrava: Profil.
7. HUBÁČEK, J. (2008): K současnému stavu zkoumání sociolektů, in: Chýlová, H., ed. Sborník přednášek z VIII. konference o slangu a argotu konané v Plzni ve dnech 26.–27. února 2008, s. 4–7, Plzeň: Vydavatelství Západočeské univerzity v Plzni.

8. Kraus, J. K vývojové dynamice vědecké komunikace. In: M. Žemlička, Termina 10. Pedagogická fakulta TU v Liberci a ÚJČ AV ČR 1995, s.81-94.
9. Sprachwandel in der Slavia. Die slavischen Sprachen an der Schwelle zum 9. Jahrhundert. Herausgegeben von Lew N. Zybatow. Frankfurt am Main; Berlin; Bern; Bruxells; New York; Oxford; Wien, 2000. Teil 1,2.
10. Oldřich Uličný. Jméno pro naši vlast. Česká republika: Čechy, Česko, Čechie? *Čeština doma a ve světě*, 1993, roč. 1, s. 8-11.
11. Oldřich Uličný. Kodifikace češtiny se dotýká kolektivních hodnot. *Mladá fronta Dnes*, 1994, roč. 5, č. 183, s. 7.
12. Oldřich Uličný. Čeština se vyvíjí i dnes. *Čeština doma a ve světě*, 1995, roč. 3, s. 124-127.
13. Oldřich Uličný. Čeština devadesátých let dvacátého století. In ŠRÁMEK, R. (ed.). *Spisovnost a nespisovnost dnes*. Brno, 1996, s. 59-63.
14. Oldřich Uličný. K teoretickým otázkám grafické adaptace přejatých slov v češtině. In KARLÍK, P. a KRČMOVÁ, M. (ed.). *Jazyk a kultura vyjadřování*. Brno, 1998, s. 101-106.
15. Oldřich Uličný. Češskij jazyk v konce dvadcatogo veka. In ZYBATOW, L. N. (ed.). *Sprachwandel in der Slavia*. Linguistik International. Frankfurt a. M., 2000, S. 141-157 12.
16. Oldřich Uličný. Kam kráčíš, češtino? *Lidové noviny*, 2004, roč.17 , č. 96 s.18.
17. SKALIČKA, V. (1975): Hranice sociolingvistiky. SaS, 36: 110 –115.
18. SKALIČKA, V. (1974): Jazyk a společnost. SaS, 35: 85–87.

Основні словники:

1. Чесько-український словник у 2-х т. К., 1988.
2. Українсько-чеський словник у 2-х т. Прага, 1994.
3. Чешско-русский словарь в 2-х т. Прага, 1976.
4. Русско-чешский словарь в 2-х т. Москва, 1978.
5. Martincová O. a kol. Nová slova v češtině. Slovník neologizmů. Praha, 1998.
6. Kraus J., Petráčková V. Akademický slovník cizích slov. Praha:Academia, 1995.
7. Příruční slovník jazyka českého. Díl.I-IV. Praha, 1935-1957.
8. Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. Praha, 1978, 1994, 2002.
9. Slovník spisovného jazyka českého. Díl. I-IV. Praha, 1958-1971.
10. Trávníček F. Slovník jazyka českého. Praha, 1952.

Інтернет джерела:

- https://ujc.avcr.cz/elektronicke-slovniky-a-zdroje/Akademicky_slovník_současne_cestiny.html
- <https://ujc.avcr.cz/elektronicke-slovniky-a-zdroje/Bibliografie-ceske-lingvistiky.html>
- https://ujc.avcr.cz/elektronicke-slovniky-a-zdroje/kartoteka_lexikalniho_archivu.html
- <https://ujc.avcr.cz/elektronicke-slovniky-a-zdroje/Neomat.html>
- https://ujc.avcr.cz/elektronicke-slovniky-a-zdroje/Slovník_spisovneho_jazyka_ceskeho.html